

Fólkaflokkurinn — ein yvirstættarflokkur — egoisma og kúgan

Uppundir fólkatingsvalið fyrri tveimur mánaðum síðani — og fyrri so vitt eisini tvey tey seinastu árin — hefur fólkaflokkurinn markað seg sum ein yvirstættarflokkur burturav. Undir skálkaskjólum sum demokrati og frælsi hefur fólkaflokkurinn spilt úr teir vinstrahallu flokkarnar — serliga javnaðarflokkinn — í oddagreinum Dagblaðsins. Ikki argumenterað, men bara skuldbætt. Skuldbættar ingar úttan nakað hald. Þástandur, sum hvorki javnaðarflokkurinn miðvíst kann mótprógað nóg mikið, nóg ofta og nóg væl.

Tí standa nógvir antisöslalistiskir, ódemokratiskir og villeiðandi þástandir ósvaraðir enn tann dagin idag, eins og teir stóðu tann dagin fólkatingsvalið var.

Frammanundan fólkatingsvalinum tósaðu fólkaflokkssvalevni um vinnulivið, tess kor og vinnulivsáskoðan á ein slíkan hátt, at fólk fekk taðtan, at bæði javnaðarflokkurinn og tjóðveldisflokkurinn litið virdu vinnulivið og vinnulivsmenn.

Spurningurinn er: Nær hefur javnaðarflokkurinn ikki stuðlað vinnulivstiltøkum øllum fólkinum til frama? Tað er ikki hent, mæst vitandi. Harafturimóti er flokkurinn skuldbættur fyrri í síni tíð at leggja eitt flakavirkni á hvørjum tanga! Men tað er ein aðalmundur á áskoðanini, sum fólkaflokkurinn hefur um vinnulivsskipanina í mun til áskoðanina hjá javnaðarflokkinum.

Tað er ein sjálvsagdur lutur sambært ta samfelagsskipan, sum javnaðarflokkurinn virkar fyrri — nevniliga eini samfelagsskipan, har fólkjó sjálvt eigur framleiðsluhjólini, hefur iognarrætt og avgerðarrætt á sinum egna arbeidssplássi, sum úrslit av tí meirvirðið tey arbeidandi skapa. Ella við øðrum: eitt demokratiskt vinnuliv og harvið eitt meira demokratiskt samfelag. Nústani tá kunnu vit kanska tosa um eitt fult út demokratiskt samfelag.

Hendan áskoðanin gongur í móti áskoðanini hjá fólkaflokkinum, har vinnulivi ikki bert skal gea, sum tí lystir, um tað so gagnar samfelagnum. Fólkinum — heildini ella ikki. Har vinnulivið helst skal savnast á nokrum fáum hondum og miðsavnast, sum eftir borgarligum hugsunarhátti er tað mest profittskapandi! Eitt samfelag, har kapitalurinn hevur valdi á tí einstaka og stýrir samfelagnum: (Hvørjir eru teir menn, sum sita í stjórnnum í teimum týðandi maktfaktorunum í Føroyum í bankunum, fiskasøluni, tryggingarsambandinum og øðrum peningasterkum stovnum? Kanska teir sum ganga fólkinum til handa í strembanini móti einum meira demokratiskum og viðkomandi samfelagi?)

Hesum órættvísna samfelagnum vil fólkaflokkurinn ikki bert berjast fyrri, men hann ynskir ganga kapitalinum upp aftur meira til handa. Samanber oddagreinirnar í Dagblaðnum sein-

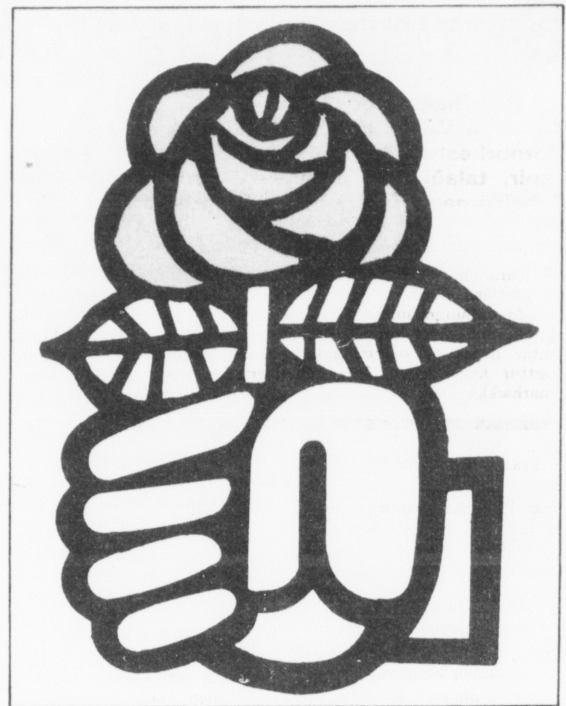
asta árið! Hetta er tað samfelagið, sum fólkaflokkurinn kallar: »frælsi hins einstaka« — ja, til at lata seg kúga sálarliga sum kropsliga av einum kapitalisti!

Hin ungi alvin hjá reaktiónini í Føroyum, Óli Breckmann, veit at tað vóru oddamenn innan javnaðarflokkinn, sum bygdu upp eina fyrirmyndaliga ko-operativa fyriteku, aftaná at kapitalistiska samfelagið hevði kollrent seg sjálvt. Ein fyriteku, sum fór av krónum vegna búskaparlig rakár.

At tað vóru vinnulivsmenn við aðrari samfelagsáskoðan, ið stovnaðu vinnuflokkinn og virkir og banka knýtt at flokkinum. Veit hvørt mansbarn í Føroyum. Tað skulu teir hava allan heiður fyrri. Men hvussu teir skipaðu fyrri, er kanska eitt minni fyrirmyndligt brot í føroyskari vinnulivssøgu.

Men tibetur er vinnulivsstrukturin broyttur munandi. Vit hava ein flota, sum fiskimenninir í nógvum færum sjálvir eiga og ikki nakrir einaráðandi útgerðarmenn. Vit hava flakavirkir, sum bygda fólk í fleiri færum sjálvt eigur. At tað nógvastaðni kundi verið farið meira demokratiskt fram er eyðsæð, men tað fer helst at koma.

Samfelagið er so smátt við at broytast til eitt meira viðkomandi samfelag, sum fólk eigur

leggja sær í geyma og virka uppáttur meira fyrri-heildini at gagni. Eitt samfelag, sum enn gongur eftir eini kapitalistiskari skipan, men hvussu leingi er bert spurningurinn, um vit taka lógvatak saman. Ikki bert til komandi lógtingsval, men eisini í tí dagliga — í fakfeløgnum og í teimum politisku javnaðarfeløgnum.

Serliga triggjar røddir royndu uppundir seinasta valið at mana sosialista-spøkili fram: Levi Niclasen, Óssur Dam Jacobsen og Óli Breckmann. Hugtøkini demokrati, frælsi og sjálvbjargni sett upp móti tí kúng og einsrætting, sum sosialisman fór við sær eftir teirra áskoðan. Men hvat hesir góðu menn meintu við hugtøkini var meira tokukent.

Halda teir, at tað er demokratiskt, at øll ikki eru borin í heim við somu møguleikum, men harafturimóti við ójavna og ólíka møguleikum í vøggugávu? Halda teir tað t.d. vera demokratiskt, at lónarógvinnin er so stórur sum hann er í tí føroyska samfelagnum? Halda teir, at tað er demokratiskt, at lóntakarinn ikki fær lut í tí virðisøkning, sum hann er við at skapa í framleiðsluni, og einki hevur skula sagt? Men kæft, trit og retning!

Halda teir, at tað er demokratiskt, at øll ikki hava havt møguleikan at byggja sær síni hús, tí privati ognarrætturin og fria marknaðarsøkan av grundstykki um og hevur verið orsök til ovurhondsdyr grundstykki og tessvegna dyra húsbýgging? Orsøkin er ikki bara teir vánaligu lánmøguleikarnir. Skeivleikin liggur í grundstykki spekulatióini. Ein vøkran av Húsálansgrunninum kann hjálpa í ein vissan mun, men hin styðla fyrst og fremst ikki fæloysingunum, men spekulantunum! Soleiðis kundi verið hildið fram, tí skeivleikarnir eru nógvir.

Sjálvandi — siga egoistarnir at tey, summótmaela, eru ov-

undsjúk. Øll hava jú møguleikan fyrri at smíða sær eydnuna góða (fyrri seinri kanska at kúga onnur). So litið undirbygd argument hava verið at sæð í Dagblaðnum! Men alt er so sera demokratiskt — øll skulu bara rúrust í blund.

Tað er mongum ófatuligt, at tað framvegis finnast fólk, sum taka undir við tí egoistiska fólkaflokkstankunum, sum ongantíð vil færa til eina menniskjaliga tilveru hjá teimum, ið ikki eru fædd til skorin klæði, men bert vil færa til ein framhaldandi ójavnna! Onkur spyr helst, hvar er demokratið hjá teimum. Tað finst ikki!

Víst hevur fólkjó vunnið sær nøkur frælsiskvør - talu, skrivi og hugsunarfrælsi, men tað er ikki hent við hjálp frá fólki við borgarligum tankum. Og satt frælsi, livsfrælsi, fær fólkjó ikki undir tí kapitalistisku samfelagsskipanini, ið partur av fólkaflokkinum berjast fyrri. Hann sigur seg vera liberalan, men hann er eftir flestramanna hugsan konservativur og er stovnaður á einum konservativum stóði. Hann berjast fyrri einum ófræls-um, órættvísnum og ómenniskjaligum stættarsamfelagi.

Víst hava vit nokur demokratisk rættindi - at fara á val bæði menn og kvinnur. Ein rættur sum kvinnurnar fingi fyrri tveimum mansaldrum síðani, men ikki við borgarligari medvirkan. Tann borgarligi hugsunarhátturin hvørki er ella hevur verið frisinnaður — tær læntu fjarðarnir oddagreinskrivarin nú pyntar flokkinn við!

Vit kunnu finnast at og æra tað, vit hava hug til, men okkara bestu demokratisku rættindi eru at arbeiða fyrri einari rættvísari samfelagsskipan, har fólkjó sjálvt skapar sína tilveru í samljóði hvørt við annað. Hesum áskoðandi javnaðarfólk fyrri og fara at gera tað í ein stórri mun. Samanhugaði — takið tykkum saman!

Strøymur

Sambandsflokkurinn aðra kós?

Tá ið eg í Sosialinum nr. 29, hevði eitt lesarabrev undir somu yvirskrift, vildi eg bert gera var við, at tann andstøðupolitikkur, ið sambandsflokkurinn hevur ríkið, serliga móti javnaðarflokkinum, var sera nógv broytt. Og hetta er framvegis mín meting; Sambandsflokkurinn hevur broytt kós so tað forslær. At Pauli Ellefsen ikki vil viðganga hetta í Dimmalætting er lætt at skilja, teg harvið hevði hann sligið seg sjálfvan á munin.

Sambandsflokkurinn er í hesum døgum: Gingið varliga um hurðarnar, tá tað snýr seg um javnaðarflokkinn, tí annars verður eingin ábyrgdarflokkur í komandi samgongu, um vit skulu verða við í eini tilikari. Verða vit størsti flokkur, er tað okkara skylda at finna flokkinn, ið vilja samarbeiða. Tí mugu vit nú ansa okkum í okkara andstøðupolitikk.

Min meting er, at Landsstýrið sitandi hevur prógvað, at her á landi kann arbeiðast, og arbeiðast væl Sambandsflokkinn fyrri-uttan.

Um tað skuldi hent, at sambandsflokkurinn, aftaná komandi

val, skuldi komið at sitið í eini Landsstýrissamgongu, uttan javnaðarflokkinn, so eri eg stórliga bangin fyrri, at orðini hjá Jóhan Nielsen, um bukkuna hjá Anker, fara at verða veruleiki.

Eg vildi ynskt, at lögmaður var úr Vágnum. Harvið høvdu vit átt føroya besta politikara. Hetta vildi verið ein fragd fyrri okkum.

sami Vágamaður

Reyður 1. mai

Eins og árin frammanundan varð 1 mai hildin her í Havn aftur í ár.

Røður vórðu hildin uttanfyrri tinghúsið, har greitt varð frá stóðu arbeidsmanna.

Tá ið hesar røður vóru hildnar, skipaði ein bólkur av kommunistum fyrri sjónleiki á vaglinum. Leikurinn var heiti »Trælaliv«. Hvát í hesin leikur hevði við føroyskan verkamann at gera, veit eg ikki.

Síðani vórðu røður hildnar. Men munur var á hesum røðum, og so teimum vit hoyrdu undir tinghúsinum.

Nei, hesir seinnu røðarnir vóru ósákligr, og líkasam sáðu hatur niður í fólk.

Sama kann sigast um røðurnar,

ar, hesir somu kommunistar hildu úti á skansanum.

Nei, mínir góðu menn, uppá handan mátan verður einki vunnið.

Eitt annað, sum eg eisini legði til merkis var, at á einum av skeltunum, sum hesir reyðu bóru stóð: Fyri sosialistiskum arbeidaraveldi, móti fólkskum arbeiðarapolitikki.

Hetta seinna má alto so vera eitt skot til flokk okkara, javnaðarflokkinn.

Nei, eitt kann eg lata tykkum, sum kalla tykkum kommunistar vita, at vit hava ikki brúk fyrri slíkum óðingarmonnsum sum tykkum, men vit hava brúk fyrri einum demokratiskum javnaðarflokki.

Javnaðarmaður